

Journal of Recreation and Tourism Research

Journal home page: www.jrtr.org
ISSN:2148-5321

BİREYLERİ REKREATİF FAALİYETLERE YÖNELTEN MOTİVE EDİCİ FAKTÖRLER

Gamze ERYILMAZ^a

Yılmaz AKGÜNDÜZ^b

^aMersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Mersin, Türkiye (gamzeeyldz_@hotmail.com.tr)

^bDokuz Eylül Üniversitesi, Seferihisar Fevziye Hepkon Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, İzmir, Türkiye (yilmazakgunduz@hotmail.com)

ARTICLE HISTORY

Received:
14.12.2016

Accepted:
16.02.2017

Anahtar Kelimeler:

Rekreasyon
Rekreasyon motivasyonu
Rekreasyon deneyim tercihi

Keywords:

Recreation
Recreation motivation
Recreation experience preferences

ÖZ

Bireyleri rekreasyonel faaliyetlere katılmaya yönelten nedenleri belirlemek ve önem sıralaması yapmak, bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışma 2016 yılı Nisan-Mayıs aylarında yürütülmüştür. Farklı çalışmalarda (10 çalışma), benzerlik gösteren faktörler olmakla birlikte, farklı faktörlerle boyutlanan Rekreasyon Deneyim Tercihi motivasyonel etki alanları bu çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Amaç, bu faktörlerden en çok kullanılanlardan hareketle, içerik analizi yaparak kelime bulutu analizi aracılığıyla, ön planda olan motivasyonel nedenleri görsel olarak ortaya koymaktır. Böylelikle hangi boyutların diğerlerine göre daha önemli olduğu bütünsel bir çerçevede gösterilmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

The main purpose of this work is identifying the reasons leading to participation in recreational activities by individuals and list them in an order of importance. The study was conducted in April-May 2016. In different studies (10 studies), Recreation Experience Preferences motivational domains, which are resembled with different factors, constitute the data of this study, with similarity factors. The goal is with the most used of these factors, through content analysis and word cloud analysis, to visually reveal the motivational causes that are in the foreground. Thus, it has been tried to show in a holistic framework which dimensions are more important than others.

GİRİŞ

Kalabalıklaşan şehir hayatı, gürültü, hava kirliliği ve benzeri durumlar bireylerde hem fizyolojik hem de psikolojik anlamda sıkıntılara yol açmıştır. Bireyler bu sıkıntıların etkisini azaltmak veya ortadan kaldırmak için çeşitli rekreatif etkinliklere ihtiyaç duymaktadırlar. İhtiyaçlarını rekreatif etkinliklere katılarak karşılamaları, bireylerin içinde buldukları toplum ve örgütte olumlu davranışlar göstermelerini sağlayabilmektedir. Bu kapsamda düşünüldüğünde rekreasyon, bir yenilenme deneyimi, günlük rutinden uzaklaşma, canlanma ve değişimi ifade etmektedir (Keskin, Akova ve Öz, 2015, s.390).

Genel itibariyle objektif (nesnel) ve subjektif (öznel) anlamda rekreasyonu anlamaya veya tanımlamaya ilişkin iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Nesnel yaklaşım, rekreasyonu bireylerin boş zamanlarında seçtikleri aktiviteler olarak ele alırken; öznel yaklaşım ise rekreasyonu aktivite ile ilgili olmasının ötesinde aktiviteye anlam veren katılımcının değerleri, tutumları ve motivasyonları olarak ele alınmaktadır (Raadik, Cottrell, Fredman, Ritter, ve Newman, 2010, s.233). Bu bağlamda bireylerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, bireyde oluşan güdünün yani motivasyonun, rekreasyonun öznel yaklaşımı kapsamında anlam kazandığı söylenebilir.

Motivasyon, insan davranışını harekete geçiren ve bunu belirli bir yöne doğru devam ettiren güç olarak tanımlanmaktadır (Kouthouris, 2009, s.3). Dolayısıyla bireylerin ihtiyaçlarıyla paralellik gösteren bu gücün, rekreasyon motivasyonu açısından değerlendirildiğinde, bireylerin rekreatif faaliyetlere katılma nedenlerini belirlemede önemli bir rol üstlendiği söylenebilir. Bu durum, bireylerin fiziksel gelişim, yenilik arayışı, farklı deneyimler edinme, kendini sınama, kendini geliştirme, yaratıcı olma, sosyalleşme ve dinlenme-rahatlama ihtiyacı, yarışma güdüsünü tatmin, sağlık ve benzeri gerekçelerle rekreatif etkinliklere katılmasıyla desteklenebilir (Ardahan ve Lapa Yerlisu, 2011, s.1329).

Rekreasyon motivasyonu, bireylerin rekreatif etkinliklere neden katıldığı ya da neden katılmadığı, nelerin bireyleri katılma teşvik ettiği gibi sorunsallarla yetmişli yıllardan beri günümüzde hala dikkatle üzerinde durulan bir araştırma konusudur (Kement ve Güçer, 2015, s.18). Bu bağlamda literatürde, bireylerin rekreatif etkinliklere katılım nedenlerini açıklayan bazı teoriler yer almaktadır. Öz Belirleme (Özgür İrade) Teorisi, Başarılacak Amaç Teorisi, İhtiyaç Teorisi, Beklenti Kuramı ve Rekreasyon Deneyim Tercihi (RDT) Teorisi bireyleri rekreasyona yönelten faktörleri inceleme kapsamına alan söz konusu teorilerden bazılarıdır (Aşan, 2013, s.29-30; Ardahan, Turgut ve Kaplan Kalkan, 2016, s.71-72).

Bireyleri rekreasyonel faaliyetlere katılmaya yönelten nedenleri belirlemek ve önem sıralaması yapmak, bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda motivasyonel nedenleri tespit edebilmeye yönelik bir yol haritası çizmek ve bir araştırma kapsamı belirlemek amacıyla, erişimi sağlanabilen beş rekreasyon dergisi son yedi yılı kapsayacak şekilde taranmıştır. Tarama neticesinde, bireylerin rekreasyon etkinliklerine/aktivitelerine katılma nedenlerini araştıran birden çok çalışma olmasına rağmen genel itibariyle Rekreasyon Deneyim Tercihi (RDT) ölçeğinden yararlanıldığı görülmüştür (Budruk ve Stanis, 2013; Kil, Holland ve Stein, 2014; Schneider ve Wynveen, 2015; Kement ve Güçer, 2015). Bu durum çalışmada da izlenecek bir sonraki adımda yol gösterici olmuştur. Buradan hareketle RDT üzerine yoğunlaşmanın uygun olduğu kanaatine varılmıştır.

Farklı çalışmalarda (on farklı çalışma), benzerlik gösteren faktörler olmakla birlikte, farklı faktörlerle boyutlanan RDT motivasyonel etki alanları (domain), bu çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Bu aşamada nitel bir araştırma süreci izlenerek içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Faktör boyutlarından hareketle kelimeler şeklinde veriler elde edilmiştir. Kelimeleştirilen veriler yani RDT ölçek boyutları kelime bulutu analizine (word cloud) tabi tutularak, bireyleri motive eden nedenler bütünsel bir çerçevede ortaya konulmaya çalışılmış ve önem sıralaması yapılmıştır.

Araştırma amacına paralel olarak elde edilen araştırma bulgularının, gelişim sürecinde olan rekreasyon alanına ve bu alana ilişkin yapılan/yapılacak olan araştırmalara ve rekreasyona ilişkin literatüre, birey davranışının incelenmesi bakımından katkı sağlaması beklenmektedir. Çalışmada öncelikle ilgili literatür özetlendikten sonra çalışmanın yöntem bölümünde yukarıda bahsi geçen süreç ayrıntılı olarak sunulmuştur. Sonuç bölümünde ise rekreasyon alanına yönelik çıkarımlarda bulunularak çalışma tamamlanmıştır.

REKREASYON MOTİVASYONU

Rekreasyon motivasyonu (deneyimsel fayda aramak vb), psikoloji, sosyoloji, rekreasyon gibi çeşitli akademik bilim alanlarında incelenen bir konudur (Kil vd., 2014, s.17). Aynı zamanda rekreatif aktivitelere yönelen motive edici unsurlara bireylerin ihtiyacı olduğu pek çok araştırmacı tarafından kabul edilmektedir (Beggs, Stitt ve Elkins, 2004:66; Torkildsen, 2005, s.94; Ardahan ve Lapa Yerlisu, 2011, s.1331). Bir şeyi özleme veya yokluk durumu olarak tanımlanan ihtiyaç, motivasyonun kendisi değil onun oluşmasını sağlayan eksiklik durumudur (Taylor, 2011). Bu nedenle bireylerin kendilerini motive edecek bir faktöre ihtiyacı olduğu ön kabulünden hareketle araştırmacılar, ihtiyaçları doğrultusunda hangi güdünün bireyi oyuna, yenilenmeye, açık veya kapalı rekreatif faaliyetlere ve fiziksel olarak aktif/pasif olunabilecek aktivitelere katılmaya yönelttiğini bilmek istemektedirler (Ardahan ve Lapa Yerlisu, 2011, s.1331).

Kelime anlamı olarak harekete geçirmek şeklinde ifade edilen motivasyon, bireylerin hareket yönünü belirleyen, onların düşünceleri, umutları, inançları kısaca arzu, ihtiyaç ve korkuları olarak tanımlanabilir (Kement ve Güçer, 2015, s.18). Bir başka tanıma göre ise içsel ve dışsal uyarıcılar tarafından oluştuğu belirtilen motivasyon, bireyin uyarıcılar veya güdüler aracılığıyla belirli bir harekete geçme düzeyine ulaşması şeklinde ifade edilmektedir (Carroll ve Alexandris, 1997, s.281). Motive yani güdü, -saik (sebe-neden)- harekete geçirendir (İnceoğlu, 1985, s.2). İngilizce ve Fransızca "motive" kelimesinden türetilmiş olan güdü, bir insanı, belirli bir amaç için harekete geçiren güç anlamına gelmektedir (Ekmekçi, Arslan, Dağlı Ekmekçi ve Ağbuğa, 2010, s.106). Ryan ve Deci (2000, s.54) de benzer bir şekilde tanımlama yaparak, motive olmanın, bir şey yapmak için harekete geçme anlamına geldiği üzerinde durmuşlardır. Örneğin bir kişi herhangi bir aktiviteye katılma veya bir etkinliği gerçekleştirmek için gerekli güç veya ilhamı kendinde hissetmiyorsa, bu o kişinin motive olmadığını gösterir. Buna karşın kişinin enerji dolu veya aktif bir biçimde fiziksel olarak etkili olabileceği veya öğrenebileceği herhangi bir aktivite yapıyorsa, bu da o kişinin motive olduğunu gösterir.

Bireyin rekreasyon motivasyonunu farklı açılardan inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Dann (1977) rekreasyon motivasyonunu itici ve çekici faktörler olarak ikiye ayırmaktadır. Motivasyonun itici tarafı, insan davranışının merkezi bir yönü (a central aspect) olarak, bireyin bir takım ihtiyaçları (uzaklaşma, öğrenme gibi) doğrultusunda rekreatif aktiviteye katılımını temsil eder. Çekici tarafı ise, bireylerin itici faktörlerini karşılamak için onları çeken özellikli cazip yerlerin niteliğini (ulaşılabilirlik, elverişli imkanlar, bozulmamış doğa gibi) temsil eder (Kil vd., 2014, s.17).

Iso-Ahola'nın ortaya koyduğu modelde ise motivasyon başka bir perspektiften ele alınmıştır. Modele göre öne sürülen iki motivasyon faktörü vardır (Snepenger, King, Marshall, ve Uysal, 2006, s.141). Kendi içlerinde kişisel ve kişilerarası olarak ayrılan bu faktörler, içsel ödül arayışı ve uzaklaşmadır. Stres veya sosyal etkileşim gibi durumlardan kişisel olarak uzaklaşmak için bireyler, özellikli rekreatif aktiviteleri seçmektedirler. Bazı bireyler ise, rekreasyon ve turizm faaliyetlerine katılarak daha fazla içsel anlamda kişisel ve/veya kişilerarası ödül (öz belirleme, meydan okuma, keşif, yenilik arayışı, öğrenme, rahatlama gibi) arayışında olmaktadır (Snepenger, King, Marshall, ve Uysal, 2006, s.141; Kil vd., 2014, s.17).

Yukarıda yapılan açıklamaların yanı sıra bireylerin rekreatif etkinliklere neden katıldığını farklı perspektiflerden inceleyen birçok teori de bulunmaktadır. Bunlar arasında Öz Belirleme (Özgür İrade) Teorisi, Başarılacak Amaç Teorisi, İhtiyaç Teorisi, Beklenti Kuramı ve Rekreasyon Deneyim Tercih Kuramı (RDT) öne çıkan teorilerdir. Takip eden bölümde bu teoriler ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

REKREASYON MOTİVASYONUN İLİŞKİLİ OLDUĞU BAZI TEORİLER

Bireylerin rekreatif etkinliklere (bireysel veya grupla, açık veya kapalı alanda, aktif veya pasif olarak, kültürel, sportif, sanatsal amaçlı yapılan aktivite/etkinlikler) neden katıldığı uzun bir süredir araştırmacıların ilgisini çeken bir konudur. Bu nedenle bu gerekçelerin bilinmesi ve tespit edilmesi adına birçok bilim alanında (spor, rekreasyon ve turizm gibi) araştırmalar yapılmıştır. Dolayısıyla bu gerekçe veya nedenleri açıklamaya dönük birçok teori geliştirilmiştir. Bunlardan bazıları bu bölümde incelenmiştir.

Öz Belirleme (Özgür İrade) Teorisi

Kökleri Deci (1975), Deci ve Ryan (1985; 1991) tarafından yapılan çalışmalara dayanan bu teoriye göre bireylerin motivasyonu için motivasyonsuz olma, iç motivasyon ve dış motivasyon olmak üzere üç durum söz konusudur (Li, 1999, s.97). İçsel motivasyon, bireyin gerçekleşen davranışının bir şeyden zevk aldığı veya ilginç bulduğu (öğrenmek, keşfetmek, yeteneğini geliştirmek, yenilenmek ve bilgi arayışı gibi) için yapmasıyla

ilgilidir. Dışsal motivasyon ise gerçekleştirilen davranışın ve aktivitenin kendisiyle ilişkisiz çıktılar (sosyal karşılaştırma vb.) vermesiyle ilgilidir (Edmunds, Ntoumanis ve Duda, 2006, s.2241). Dışsal motivasyon, sonuç elde edebilme odaklı yapılan aktivitelerde ortaya çıkarken, içsel motivasyon ise aktivitenin faydalarına odaklanmaktadır (Gömlüksiz ve Serhatlıoğlu, 2013, s.102). Bu kapsamda teori, içsel ve dışsal faktörlerin ne kadar sıklıkta uyaran olarak algılandığı ve uyaranlar aracılığı ile bireyin rekreatif aktiviteye (spora, egzersize, fiziksel aktivite gibi) katılım durumunun gerçekleşmesi sonucunda motivasyonel farklılığın oluşması ile ilgilenmektedir (Li, 1999). Motivasyonsuzluk ise harekete geçme niyetinin olmamasıdır (Markland ve Tobin: 2004, s.191). Yani motivasyonun yokluğudur. Motivasyonsuzluk bir aktiviteden faydalanmamak ve aktiviteyi gerçekleştirecek yeterliliği hissetmemektir (Ryan ve Deci, 2000, s.60).

Başarılabak Amaç Teorisi

Öncüleri Ames (1992), Dweck (1986), Nicholls (1989) ve Roberts (1993) olan bu teorinin genel itibariyle bireyleri rekreasyonel spor etkinliklerine ve/veya egzersize motive eden unsurları sorgulamak amacıyla kullanıldığı belirtilmektedir (Rogers, Morris ve Moore, 2008, s.706). Teori, “*birey bir fayda elde etmeksizin bir amaca yönelmez*” fikrine dayalıdır (Ardahan 2012, s.2). Aynı zamanda teori eylemin amacını, bireyin yeterliliğini/yetenliğini (competence) göstermesi olarak kabul eder ve böylece yetenek algısı merkezinin bir değişken haline geldiğini varsayar (Roberts, Treasure ve Balague, 1998, s.337).

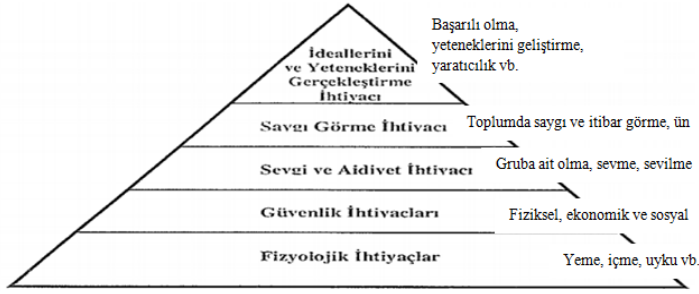
Teoride ego temelli amaç (ego goals) ve görev temelli amaç (task goals) olmak üzere iki amaca odaklanılmaktadır: *Ego temelli amaç* bireylerin kendi yeteneklerini başkalarının yetenekleri ile kıyaslama, başkaları ile rekabet etmesi ve rekabete yönelme, takdir edilme, başkalarından onay alma gibi birçok aktivite veya davranış içinde olması ile ilgilidir; *görev temelli amaç* ise bireylerin ana hedefinin kendilerini aşması, yeni yerler, yeni şeyler öğrenmek istemesi, sahip oldukları becerilerini geliştirmesi, yeni yetenekler kazanması veya onları kullanması ile ilgili kişisel amaçlarını içermektedir (Rogers vd., 2008, s.707). Aynı zamanda görev temelli amacı olan bireylerin kişisel amaçlarının haricinde, sosyal onaylanma, sosyal olarak iyi olma hali, sosyal dayanışma, başkalarına yardımcı olma ve onları motive etme gibi birçok sosyal amaçlarının da olabileceği belirtilmektedir (Ames,1992, s.262). Ego temelli amacı olan bireyler, daha çok dış kaynaklı faktörlerden motive olurken, görev temelli amacı olan bireyler, iç kaynaklı faktörlerle motive olmaktadır (Ardahan vd., 2016, s.72). Literatürde bu bağlamda bireylerin başarı amaçlarını ölçen çalışmalar bulunmaktadır (Roberts, Treasure ve Balague, 1998; (Moreno, Cervelló ve Cutre, 2010)

Roberts ve arkadaşları (1998) yaptıkları çalışmada, sporda başarı davranışını, Başarı Algısı Ölçeği’nden (BAÖ) yararlanarak incelemişlerdir. Çalışmalarında görev temelli amaçlar daha çok bireyin kişisel gelişimini göstereceği, zorlukların üstesinden gelebileceği ve kişisel amaçlara ulaşabileceği ve benzeri ifadelerle ölçülmüştür. Ego temelli amaçlar ise aynı çalışmada en iyisi olma, diğer insanları şaşırtma, en iyisi olduğunu başkalarına gösterme ve rakiplerini geçme ile ilgili ifadelerle ölçülmüştür (Roberts vd., 1998, s.340). Yine benzer bir çalışmayı da Moreno ve arkadaşları (2010) yapmıştır. Bu çalışmada da BAÖ kullanılarak genç atletlerin başarı algıları ölçülmeye çalışılmıştır (Moreno vd., 2010).

İhtiyaç Teorisi

İhtiyaç teorisinin temeli, kişinin ihtiyaç duyabileceği şeyleri hiyerarşik olarak seviyelendiren Abraham Maslow’a (1943) dayanmaktadır (Şeker, 2014a, s.6). Bu teori bireysel ihtiyaçların hiyerarşik bir şekilde sıralanması temeline dayanır. İnsan ihtiyacının bu hiyerarşik modeli, fizyolojik ihtiyaçlardan, kendini gerçekleştirme ihtiyacı karşılanana kadar devam eden beş basamaklı (Şekil 1) bir yapıdan oluşmaktadır (Kil vd., 2014, s.17). Aynı zamanda yapının en üst kısmında yer aldığı öne sürülen, “bilme ve anlama” ve “estetik” ihtiyaçlarının varlığından da bahsedilmektedir (İnceoğlu,1985, s.38). Maslow’a göre ihtiyaçlar hiyerarşisinde alt basamakta yer alan ihtiyaçlar karşılandığında birey bir üst basamaktaki ihtiyaç için motive olur.

Şekil 1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Kaynak: İnceoğlu, 1985, s.39

Teoriye göre, bireylerin bir amacı yerine getirmek veya bir eylemi gerçekleştirebilmek için mutlaka bir ihtiyacının olması gerekmektedir. Bu doğrultuda rekreasyon ile ilgili faaliyetlere katılımın da ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan ihtiyaçları tatmin etmeye dönük bir eylem olduğu belirtilmektedir (İbrahim ve Cordes 2002 akt. Ardahan, 2012, s.3). Şekil 1'den de anlaşılacağı üzere kendini gerçekleştirmenin, rekreasyon deneyimi ile aynı duyguları yarattığı görülmektedir. Bu nedenle bireyin rekreatif aktiviteye katılımının, bu hiyerarşide kendini gerçekleştirme ihtiyacına karşılık geldiği de söylenebilir.

Beklenti Teorisi

İlk *Beklenti Teorisi* Victor Vroom (1964) tarafından ileri sürülmüştür (Van Eerde ve Thierry, 1996). Sonraki süreçte Vroom'un modeli, kişinin sahip olması gereken bilgi ve yetenek ile kendisi için algılanan rol değişkenleri eklenerek, Lawler ve Porter (1973) tarafından model geliştirilmiştir (Aşan, 2013, s.29).

Teori motivasyonel bilişsel süreçlerin (cognitive process) bir ürünü (Oliver, 1974, s.244) olarak ortaya çıkmaktadır. Teoriye göre, bir bireyin davranışlarını harekete geçiren güç, bu davranış sonrasında gerçekleşme ihtimali olan beklentilerdir (Şeker, 2014, s.20). Bu teori kapsamında teori beklenti, "belirli bir çabanın belirli bir ödülle ödüllendirileceğine ilişkin kişinin algıladığı olasılık" olarak ifade edilmektedir (Koçel, 2011, s.496). Bireyler kararlarını, davranışları sonrasında elde edecekleri sonuçları bilinçli bir şekilde değerlendirerek vermektedirler (Solomon, 2009, s.157). Bu bağlamda bireyde oluşan motivasyon bireyin seçimleri, davranışları ve kararları gibi bir dizi davranışsal faaliyetin belirleyicisi olmaktadır (Oliver, 1974, s.244). Dolayısıyla bu durum, sürecin sonundaki beklenen çıktılarının tek başına davranışları etkilemediğini göstermektedir (Şeker, 2014b, s.20).

Rekreasyon Deneyim Tercih Teorisi (RDT)

Rekreasyon Deneyim Tercih Teorisi (RDT) Teorisi (Recreation Experience Preference, REP), Driver ve Tocher (1971), Knopf ve arkadaşları (1973) tarafından rekreatif etkinliklere katılım nedenlerini ölçmek için geliştirilmiştir (Manfredo, Driver ve Tarrat, 1996, s.188). Teori, rekreasyon davranışlarının belirli psikolojik (stres atmak gibi) ve fiziksel amaçları (yürüyüş yapmak vb.) gerçekleştirmek amacıyla sergilendiği temeli üzerine kurulmuştur (Kouthouris, 2009, s.5). Bu teorinin, genel itibarıyla doğa, açık alan temelli veya fiziksel olarak aktif olunabilen aktivitelere katılımın nedenlerini (rekreasyon motivasyonlarını) anlamak için kullanıldığı belirtilmektedir (Graefe, Thapa, Confer ve Absher, 2000, s.107; Kil vd., 2014, s.17).

Driver ve arkadaşlarının (1976) RDT modeline göre, pozitif olarak değerlendirilen psikolojik çıktılarının/faydaların özel beklentilere neden olması sebebiyle, belirli bir yerde, belirli bir rekreasyonel aktivitede, bireysel anlamda istekler devreye girecektir. Bu kapsamda rekreasyonel çıktılar veya faydalara yönelik bu model için iki özellik öne sürülmektedir (Raadik vd., 2010, s.234). Özelliklerden biri, rekreasyon aktivitesine katılan bireyin aktivitenin psikolojik faydalarına *değer* katması; diğeri ise bireyin özel bir rekreasyon aktivitesine katılırken deneyimleyeceği bazı psikolojik faydalara ilişkin *beklentilerinin* olmasıdır. Dolayısıyla bu beklenti ve değer ifadelerinin, faydaların/çıktıların ölçümüne yardımcı olduğu için RDT'de kullanıldığı belirtilmektedir (Manfredo, Driver ve Brown, 1983, s.264).

Rekreasyon deneyim/motivasyonu birçok araştırmacı tarafından psikometrik olarak ölçülerek test edilmiş ve geliştirilmiştir (Graefe, vd., 2000, s.107). Manfredo ve arkadaşları (1996) RDT ölçeğinin kullanıldığı 36 farklı çalışmanın sonuçlarını bir araya getirmişlerdir. Yaptıkları analizler sonuçları motivasyon etki alanı boyutlarının genel yapısının desteklediğini göstermektedir. Driver'ın orijinal çalışmasında (Graefe, vd., 2000, s.107) yer

alan 328 maddenin 108'i bu analizlerde incelenmiş ve 19 etki alanı sunulmuştur. Bu eki alanları başarı, bağımsızlık/liderlik, risk alma, ekipman/araç-gereç kullanma, aileyle birlikte olma, benzer (arkadaşlar) insanlarla birlikte olma, yeni insanlarla tanışma, öğrenme, doğa keyfi, iç gözlem, yaratıcılık, nostalji, fiziksel aktivite, fiziksel rahatlama, fiziksel baskıdan uzaklaşma, sosyal güvenlik, diğerlerine önder olma-öğretme ve risk azaltmadır. Benzer şekilde Crandall (1980) da motivasyonun farklı etki alanlarının sunulduğu 17 boyut belirlemiştir.

Mills (2001) tarafından yapılan çalışmada ise Driver ve arkadaşlarının (1977) ABD'de RDT ölçeğini uyguladığı üç farklı çalışmanın verileri, Kolombiya'da 55 doğa/dağ yürüyüşçüsüne RDT ölçeği uygulanarak kıyaslanmıştır. Bu verilerin kıyaslanması sonucunda önemli bulunan ilk dört ölçeğin benzer olduğu neticesine varılmıştır (Mills, 2001). Bu araştırmalara göre en önemli açık alan rekreasyon motivasyonları keşfetme, genel doğa deneyimi, yalnızlık, günlük rutinden kaçış, kalabalıktan kaçış, bağımsızlık, fiziksel egzersiz ve maneviyat şeklinde belirlenmiştir. Rosenthal, Waldman ve Driver (1982) çalışmalarında, açık alan rekreasyon için sekiz motivasyon etki alanını incelemiştir. Bunlar keşif, kaçış, rolünü yüklemek, genel doğa deneyimi, iç gözlem, egzersiz, benzer insanlarla birlikte olma, canlılık arayışı ve fiziksel stresten kaçıştır.

YÖNTEM

Bireyleri rekreasyonel faaliyetlere katılmaya yönelten nedenleri belirlemek ve önem sıralaması yapmak, bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışma amacına spesifik bir yönden gidebilmek için öncelikle (2016 yılı Nisan-Mayıs ayları) tarama yöntemi izlenmiştir. Tarama yöntemi; araştırmacının, nesnenin ya da bireyin kendisini izleyebileceği gibi ayrıca önceden tutulmuş farklı kayıtlara (yazılı belge, istatistikler, resimler, ses ve görüntü kayıtlar vb.), alandaki kaynaklara veya kaynak kişilere başvurarak, elde ettiği verileri, kendi gözlemlerinden hareketle, bir sistem çerçevesinde bütünleştirerek ele almasıdır (Ural ve Kılıç, 2013, s.65). Bu bağlamda tarama sürecindeki amaç, yazılı kaynaklardan hareketle motivasyonel nedenleri tespit etmeye yönelik bir yol haritası çizmek ve bir araştırma kapsamı belirlemektir. Bu kapsamda erişimi sağlanabilen, (Journal of Tourism and Recreation, The Online Journal of Recreation and Sport (TOJRAS), International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism (IJSMA), Journal of Outdoor Recreation and Tourism, Journal of Recreation and Tourism Research (JRTR)) rekreasyon alanı ile ilgili çalışmaların yayınlandığı beş rekreasyon dergisi belirlenmiştir. Bu dergilerden bazıları 2014 yılından beri yayın yaparken, bazılarının ise (International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism) 2008'den beri yayınlanmakta olduğu belirlenmiş ve bu nedenle son 7 yılı (2010-2016) kapsayacak şekilde belirlenen dergilerin taranmasına karar verilmiştir. Toplamda 283 makale taranmıştır. Tarama neticesinde, bu makalelerde bireylerin rekreasyon etkinliklerine/aktivitelerine katılma nedenlerini farklı teorilerle açıklayan veya farklı motivasyonel araçlarla araştıran çok sayıda araştırmaya rastlanılmıştır. Anlaşılabilir olması adına belirlenen araştırmalar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1'de farklı araştırmalarda farklı açılardan rekreasyon motivasyonunun (geneli itibarıyla açık alan rekreasyon motivasyonu) ele alındığı ve çalışıldığı görülmektedir. Ancak diğer çalışmalara kıyasla motivasyon ölçümünde daha çok RDT Ölçeğinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Bu araştırmanın amacına gidecek yol haritası sınırlarının belirleyici de bu tespit olmuştur. Aynı zamanda araştırmacılar merak uyandıran bir konu olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bu kapsamda RDT üzerine yoğunlaşmanın uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Farklı araştırmalarda (on farklı çalışma), benzerlik gösteren faktörler olmakla birlikte, farklı faktörlerle boyutlanan RDT motivasyonel etki alanları (domain), bu çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Amaç, bu faktörlerden en çok kullanılanlardan hareketle, içerik analizi sonuçlarına bağlı olarak kelime bulutu analizi (wordle cloud) aracılığıyla, ön planda olan motivasyonel nedenleri görsel olarak ortaya koymaktır. *İçerik analizi*, arşivler belgeler, gözlemler, görüşme kayıtları ve gazeteler gibi çeşitli dokümanlardan elde edilen bilgilerin bir anlam kazandırılması amacıyla sistematik olarak karakterize edilmesi ve karşılaştırılması için kullanılan bir tekniktir (Berg, 2001, s.254). Kelime bulutu web-tabanlı kullanılan görsel bir uygulamadır. Dolayısıyla elde edilecek analiz sonuçları, çalışma/araştırma yapan yazarlar (değerlendirmeye alınan on çalışma için) açısından hangilerinin daha önemli görüldüğünün bütünsel bir yansıması olacaktır.

Tablo 1'de görülen RDT'de yararlanılan 4 çalışma (Budruk ve Stanis, 2013; Kil, vd., 2014; Schneider ve Wynveen, 2015; Kement, ve Güçer, 2015) ve ayrıca farklı dergilerde yayımlanmış ve RDT ölçeğini kullanmış 6 çalışma (Mills, 2000; Graefe, vd., 2000; Anderson ve Fulton, 2008; White, 2008; Kouthouris, 2009; Raadik vd.,2010) araştırma verilerinin yararlanılacağı kapsamı oluşturmaktadır. Araştırma verisini çeşitlendirmek ve

genellenebilme alanını biraz daha geniş tutabilmek amacıyla bu 10 çalışmada karar kılınmıştır.

Tablo 1. Taranan Dergilerde Motivasyon Üzerine Araştırma Yapılmış Çalışmalar

	Çalışmanın Adı	Yararlanılan/Kullanılan Motivasyon (Teori)	Yayınlandığı Dergi	Kaynak
1	Fantezi sporlarına katılımla ilişkili psikolojik faktörlerin incelenmesi: katılımcıların motivasyonları ve kısıtlarının bir analizi	Farklı yazarların çalışmalarından yararlanılarak 7 boyuttan oluşan bir motivasyon ölçeği	International Journal of Sport Management, Recreation and Tourism	Suh, Lim, Kwak ve Pedersen, 2010
2	Quebec eyaletinde spor görevlilerinin motivasyonu ve özellikleri	Resmi anlamda motivasyonun olması ve devam ettirilmesi şeklinde bir soru (motivasyon evrimi)	International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism	Auger, Fortier, Thibault, Magny ve Gravelle, 2010
3	Badminton Atletlerinde Motivasyonel İklim ve Amaç Yönelimi	Motivasyonel iklim, amaç yönelimi, Başarılacak Amaç Teorisi	The Online Journal of Recreation and Sport	Gencer ve İlhan, 2012
4	Aktivitelere katılan ve katılmayanların yaşam memnuniyet düzeyi, avcılarının ve balıkçıların rekreasyonel motivasyon faktörlerinin karşılaştırılması	Farklı yazarların çalışmalarından yararlanılarak avcı ve balıkçılar üzerinde uygulanılabilecek bir ölçek tasarımı	The Online Journal of Recreation and Sport	Ardahan ve Turgut, 2013
5	Yer aidiyeti ve rekreasyon deneyim tercihi: İlişkinin başka bir keşfi	Altı motivasyon boyutundan oluşan RDT'den uyarlanan ölçek	Journal of Outdoor Recreation and Tourism	Budruk ve Stanis, 2013
6	Çevresel sorumluluk davranışı, rekreasyon motivasyonları ve çevresel tutum arasındaki yapısal ilişkiler	Üç motivasyon boyutundan oluşan RDT'den uyarlanan ölçek	Journal of Outdoor Recreation and Tourism	Kil vd., 2014
7	Kentsel bir alanda açık hava rekreasyon merkezi geliştirmek için potansiyel ortakların motivasyonlarını anlama	Beklenti Teorisi	Journal of Outdoor Recreation and Tourism	Carmichael ve McCole, 2014
8	Gelişmekte olan kısıtlamalar modellerinde açık hava rekreasyon çatışmalarının rolünü keşfetme	Üç motivasyon boyutundan oluşan RDT'den uyarlanan ölçek	Journal of Outdoor Recreation and Tourism	Schneider ve Wynveen, 2015
9	Yürüyüşçülerin tekrar ziyaretleri, memnuniyetleri ve çekici faktörleri arasındaki ilişkin yapısal incelemesi: Malezya'da Dağ Turizmi Örneği	Motivasyona ilişkin dört çekici motivasyon faktör boyutu	Journal of Outdoor Recreation and Tourism	Taher, Jamal, Sumarjan ve Aminudin, 2015
10	Kamping yapan bireylerin çevre dostu rekreasyon davranışlarına ekolojik tutum ve rekreasyonel motivasyon değişkenlerinin etkisinin incelenmesi	RDT'den uyarlanan motivasyon ölçümü için belirtilen beş boyutun bir soru altında önem derecesiyle ölçümü	Journal of Recreation and Tourism Research	Kement ve Güçer, 2015
11	Spor turizminde katılımcıların bireysel motivasyonu: bir öz belirlenim (özgür irade) teorisi perspektifi	Öz Belirlenim Teorisi (Önceki araştırmalar üzerine yapılan bir çalışma)	International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism	Aicher, Brenner ve Aicher, 2015

ANALİZ VE BULGULAR

Analiz sürecinde, çalışma amacını karşılayabilmek adına belirlenen 10 çalışmada kullanılan faktör boyutları öncelikle içerik analize tabi tutulmuştur. Görselleştirme kolaylığı sağlaması açısından, çalışmanın yapıldığı alan

ve örnekleme, kullanılan veya analiz sonuçlarından (1 ve 6 numaralı çalışma) elde edilen RDT faktör boyutları ve yararlanılan kaynak Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Çalışma Kapsamında Yararlanılan Araştırmalarda Kullanılan Ölçek Boyutları

	Yapıldığı Alan (A)ve Örneklem (Ö)	Boyutlar (etki alanı (domain))	Kaynak
1	A: Ulusal (National) park Ö: Doğa yürüyüşçüleri	8 boyut; keşfetme, genel doğa deneyimi, yalnızlık (yalnız kalma), günlük rutinden uzaklaşma, kalabalıktan uzaklaşma, bağımsızlık (otonom), fiziksel egzersiz/fitness, maneviyat	Mills, 2000
2	A: Ulusal park/orman Ö: Ziyaret veya gezi amaçlı gelen ziyaretçiler	5 boyut; sosyal olma (yeni insanlar tanıma, insanlarla birlikte bir şey yapma), uzaklaşma (günlük rutin, yalnız kalma), eğlenme, doğa, öğrenme	Graefe, vd., 2000
3	A: Sulak arazi olarak geçen açık alan kapsamındaki beş bölge Ö: Rekreatif aktivitelerle ilgili çeşitli faaliyetler gösteren katılımcılar	15 boyut; başarı/dürtü, bağımsızlık (otonom)/liderlik, araç-gereç/ekipman kullanımı, aile ile birlikte olma, benzer insanlarla (arkadaş) birlikte olma, yeni insanlar, öğrenme, doğa keyfi, iç gözlem/maneviyat, yaratıcılık, fiziksel egzersiz, kişisel uzaklaşma, fiziksel uzaklaşma, aileden uzaklaşma, öğretme-diğerlerine önder olma	Anderson ve Fulton, 2008
4	A: Bir devlet/eyalet parkı Ö: Park ziyaretçileri	4 boyut; başarı, doğa keyfi, uzaklaşma, sosyallik (aile veya arkadaşlarla)	White, 2008
5	A: Kayak merkezi Ö: Rekreatyonel kayakçılar	15 boyut; fiziksel egzersiz, doğa keyfi, yeteneklerini geliştirme, yetkinliklerini test etme, baskıdan uzaklaşma, fiziksel dinlenme, heyecan (coşku), arkadaşlar birlikte olma, aile ile birlikte olma, yeni insanlar bulma, risk alma, başarı, başkalarına anlatma, sosyal tanınma	Kouthouris, 2009
6	A: Ulusal park-dağlık bölge Ö: Park ziyaretçileri-turistler	4 boyut; kendini keşfetme, alan/mekan deneyimi, yalnızlık arayışı, kendine meydan okuma (macera, fiziksel olarak kafa tutmak gibi)	Raadik vd.,2010
7	A: Kentsel yeşil alan, orman Ö: Rekreatif amaçlı faaliyet gösteren kent sakinleri, ziyaretçiler	6 boyut; doğa keyfi, uzaklaşma-kaçış (yalnızlık deneyimi), benzer insanlar, iç gözlem (maneviyat), öğretme-eğitime	Budruk ve Stanis, 2013
8	A: Doğa yürüyüşü yapılan, ulusal ormanlar, balık tutma alanları, parklar gibi alanlarda Ö: Bu alanlara gelen ziyaretçi grupları	3 boyut; doğa keyfi, yalnızlık ve ruhsal-zihinsel sağlık, öğrenme ve yenilik (keşif)	Kil vd., 2014
9	A: Belirlenen bir açık alan yürüyüş bölgesi Ö: Egzersiz veya keyif amaçlı yürüyen doğa yürüyüşçüleri	3 boyut; doğa, yalnızlık, meydan okuma	Schneider ve Wynveen, 2015
10	A: Sekiz kamp bölgesi Ö: Kamping faaliyetinde bulunan bireyler	5 boyut; doğa keyfi, yalnızlık, ruhsal sağlık, öğrenme ve yenilik (keşif)	Kement ve Güçer, 2015

Tablo 2’ye bakıldığında genel itibariyle, her bir çalışmanın motivasyon nedenleri ile ilgili olarak benzer alanlarda ve örneklemlerde farklı boyutlandırmalara gidildiği görülmektedir. Ancak bu boyutların birbiriyle ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Burada önemli olan yapılan çalışmalarda ön planda kendini gösteren RDT ölçeği boyutlarını belirlemektir. Bu nedenle sonraki süreçte, cümleler veya kelime halinde olan boyutlar ortak bir ifade haline getirilmiştir. Yine boyutlarda yer alan ifadelerden uzaklaşmayarak kelimeler şeklinde etiketlenerek kodlanmıştır. Tablo 3 kelime bulutu analizine tabi tutulacak, kodlaştırılmış ifadeleri göstermektedir.

Tablo 3’e bakıldığında “yalnızlık” ifadesinin en yüksek frekansa sahip olduğu görülmektedir. “Günlük rutinden uzaklaşma, kalabalıktan uzaklaşma, yalnız kalma” gibi benzer ifadeler bu kod altında toplanmıştır. Bir diğer frekansı yüksek ifade de “sosyallik” ise “sosyal olma, yeni insanlar tanıma, arkadaşlarla, aileyle birlikte olma” şeklindeki ifadelerin bir birleşimi olarak kabul edilmiştir. “Doğa” ifadesine bakıldığında ise bu boyutu kullanan sekiz çalışmanın da aynı ifadeyi (doğa keyfi) kullandığı görülmektedir. Bu nedenle kelimeleştirilerek yine benzer ifadeye koda yer verilmiştir.

Bir diğer ön plana çıkan kod “uzaklaşma”dır. Burada kodlama yapılırken “fiziksel uzaklaşma, aileden uzaklaşma, kişisel uzaklaşma (yaşamın genel taleplerinden, baskıdan uzaklaşma) şeklinde benzer ifadeler bir araya getirilmiştir. Tabloda ön plana çıkan bir diğer boyut ifade ise “heyecan”dır. “Heyecan (coşku), risk alma, kendine meydan okuma (macera, fiziksel olarak kafa tutmak) gibi ifadeler bu kod altında yer verilmiştir. Fiziksel olarak dinlenme ise kelimeleştirilerek “dinlenme” kodu ile ifade edilmiştir.

Tablo 3. Kodlaştırılan Boyutlar- İfadeler

	İfadeler	Frekans (n=63)	
		n	%
1	Yalnızlık	10	15,9
2	Sosyallik	9	14,9
3	Doğa	8	12,9
4	Uzaklaşma	5	7,9
5	Heyecan	4	6,3
6	Başarı	3	4,7
7	Maneviyat	3	4,7
8	Egzersiz	3	4,7
9	Öğrenme	3	4,7
10	Bağımsızlık	2	3,2
11	Öğretme	2	3,2
12	Keşfetme	2	3,2
13	Gösteriş	2	3,2
14	Yetenek	1	1,5
15	Yetkinlik	1	1,5
16	Ekipman	1	1,5
17	Eğlenme	1	1,5
18	Dinlenme	1	1,5
19	Yaratıcılık	1	1,5
20	Mekansal	1	1,5
	Toplam	63	100

Tablo 3’te de görüldüğü üzere 63 ifade kendi kategorisine göre kodlandırılan kelimeler altında bir araya gelmiş ve 20 adet kod ortaya çıkmıştır. Bu yirmi ifade “<http://www.kelimebulutu.net/>” web tabanlı uygulamada analize tabi tutulmuştur. Kodlaştırılmış boyutların bütünsel bir yansımaları Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2. Kelime Bulutu Analiz Sonucu

Şekil 2 bireyleri rekreatif aktivitelere katılmaya motive eden nedenlerinin bütünsel bir gösterimini sunmaktadır. Daha önce frekansları aracılığıyla ön plana çıkan nedenler kelime bulutu analizi ile görselleştirilmiştir. Aynı şekilde, düşük frekansa sahip olan nedenler ise analizden oldukça geri planında yansıtılmıştır. Dolayısıyla bireyin motive olması için beklenen unsurların en başta “sosyallik” ve “yalnızlık” olduğu görülmektedir.

Sonrasında bu nedenleri “doğa” ve “uzaklaşma” takip etmektedir. Ancak diğerlerine göre düşük frekansa sahip olsalar da, bireyin iç gözlemi “maneviyat”, “heyecan”, “başarı” ve “öğrenmenin” etkili olan faktörler olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

SONUÇ

Bireyleri rekreasyonel faaliyetlere katılmaya yönelten nedenleri belirlemek ve önem sıralaması yapmak amacıyla tasarlanan bu çalışmada RDT Ölçeğinden yararlanan 10 farklı çalışma değerlendirilmiştir. Benzer alanlarda benzer katılımcılara yapılan araştırmaların farklı boyutlandırılmaları altında motivasyonel nedenleri ölçtüğü tespit edilmiştir. Bu durum, Tablo 2’de yer alan 5 numaralı çalışmanın motivasyon nedenlerini 15 boyutta, 8 numaralı çalışmanın 3 boyutta incelemesiyle ilgilidir. Neticede bu ölçek boyutlarının birleştiği ortak noktalardan hareketle, genel olarak bireyleri motive eden unsurlar ölçek boyutlarına yapılan içerik analiziyle belirlenmiştir. İçerik analizi aracılığı ile kelimeler halinde kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar frekanslaştırılmış ve bulut analizi ile görselleştirilerek hangi boyutların diğerlerine göre daha önemli olduğu bütünsel bir çerçevede gösterilmeye çalışılmıştır.

İçerik analizi sonucu 20 motivasyonel neden belirlenmiştir. Tablo 3’te verilen frekanslar aracılığı ile ilk 4 neden rekreasyon motivasyonu için önemli olarak değerlendirilmiştir. Ancak sonraki beş neden de yine bu önem sıralamasını takip etmiştir.

Şekil 2’den hareketle “yalnızlık” ve “uzaklaşma” bireyin motivasyonunu ölçmede tercih edilen en önemli boyutlar olarak ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda “sosyallik” de bireylerin rekreatif tercihlerinde önemli bir motivasyon unsuru olarak kendini göstermektedir. Bu bulgular, bireylerin günlük stresin yoğunluğundan, kalabalıktan ve aileden uzaklaşmanın rekreasyon aktivitelerine katılmak için motive olduklarını işaret etmektedir. Bulgular yeni çevrelere girmek, arkadaşlarla ve aileyle birlikte bir faaliyette bulunmak istedikleri için de bireylerin motive olduğunu yansıtmaktadır. Genel itibarıyla açık alan/doğa rekreasyonuna dayalı olan RDT’de “doğa keyfi” (doğa) araştırmacılarca bireylerin motive olmasında etkili önemli bir diğer unsur olarak kendini göstermektedir.

Önem düzeyi bakımından ön plana çıkan diğer nedenler ise heyecan, başarı, maneviyat, egzersiz ve öğrenmedir. Bu bağlamda, bireyler fiziksel olarak aktif olmak, egzersiz yapmak, kendi iç gözlemini gerçekleştirmek, yeni şeyler öğrenmek hatta kendine meydan okumak veya macera yaşamak için rekreatif aktivitelere veya etkinliklere katılabilmektedirler.

Çalışmada belirtilmesi gereken diğer bir detay RDT ölçeği genellikle açık alan rekreasyon aktiviteleri katılımcılarına uygulanan bir ölçektir. Bu nedenle tespit edilen rekreasyon motivasyonları daha çok açık alan aktivitelerine katılım nedenlerini yansıtmaktadır. Bu nedenle belirlenen bu motivasyonel nedenler genel anlamda açık alan haricinde kapalı alanda yapılan aktivitelere katılım nedenleri için genelleştirilememektedir. Bu durum çalışma sınırlılıklarından birini oluşturmaktadır. Çalışmada belirtmek istenen bir diğer sınırlılık RDT ölçeği için yararlanılan çalışma sayısıdır. Sonraki araştırmalarda bu sayı daha da artırılabilir.

Sonraki araştırmalar için dikkat çekilmek istenen diğer bir konu, yapılan taramalarda araştırmaların genel itibarıyla bireylerin açık alan rekreasyonlarına katılma nedenleri ile ilgili olarak yapılmış olmasıdır. Bu bağlamda alanyazında kapalı alan rekreasyon aktiviteleri ile ilgili eksiklik olduğunu söylemek mümkündür. Bu çalışmanın sonraki araştırmalar için bu konudaki eksikliği gösterebilmesi nedeniyle yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak araştırma neticesinde elde edilen bulguların, gelişim sürecinde olan rekreasyon alanına ve bu alana ilişkin yapılan/yapılacak olan araştırmalara ve rekreasyona ilişkin alanyazınına birey davranışının incelenmesi bakımından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aicher, T. J., Brenner, J. ve Aicher, T. J. (2015). Individuals' motivation to participate in sport tourism: a self-determination theory perspective. *International Journal of Sport Management, Recreation and Tourism*, 18, 56-81.
- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 261.
- Anderson, D. H. ve Fulton, D. C. (2008). Experience preferences as mediators of the wildlife related recreation participation: Place attachment relationship. *Human Dimensions of Wildlife*, 13(2), 73-88.
- Ardahan, F. ve Lapa, T. Y. (2011). Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.
- Ardahan, F. (2012). Bireyleri rekreatif spor etkinliklerine motive eden faktörlerin REMM ölçeğini kullanarak çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi: Antalya örneği. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-15.
- Ardahan, F. ve Turgut, T. (2013). Comparing the motivational factors of recreational fishers and hunters, life satisfaction level of participants and non participants in these activities: Turkey case. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 2(1), 1-11.
- Ardahan, F. Turgut, T. ve Kaplan Kalkan, A. (2016). Bireyi rekreasyona yönelten nedenler. F. Ardahan (Eds.) *Her Yönüyle Rekreasyon* içinde (ss.59-86). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aşan, K. (2013). Doğa deneyimleri, açık alan rekreasyon güdülleri ve tatil aktivite tercihleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Auger, D., Fortier, J., Thibault, A., Magny, D. ve Gravelle, F. (2010). Characteristics and motivations of sports officials in the Province of Quebec. *International Journal of Sport Management Recreation & Tourism*, 5, 29-50.
- Beggs, B. A., Stitt, J. E. ve Elkins, D. J. (2004). Leisure motivation of participants and nonparticipants in campus recreational sports programs. *Recreational Sports Journal*, 28(1), 65-77.
- Budruk, M. ve Stanis, S. A. W. (2013). Place attachment and recreation experience preference: A further exploration of the relationship. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 1(2), 51-61.
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative Research Methods for The Social Sciences*. USA: A Pearson Education Company
- Carmichael, C. ve McCole, D. (2014). Understanding motivations of potential partners to develop a public outdoor recreation center in an urban area. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 7, 55-64.
- Carroll, B. ve Alexandris, K. (1997). Perception of constraints in strength of motivation: Their relationship to recreational sport participation in Greece. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 279.
- Crandall, R. (1980). Motivations for leisure. *Journal of leisure research*, 12(1), 45-54.
- Dann, G. M. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of Tourism Research*, 4(4), 184-194
- Edmunds, J., Ntoumanis, N. ve Duda, J. L. (2006). A test of self-determination theory in the exercise domain. *Journal of Applied Social Psychology*, 36(9), 2240-2265.
- Ekmekçi, R., Arslan, Y., Dağlı Ekmekçi, A. ve Ağbuğa, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin spora bakış açılarının ve spora katılım güdülerinin belirlenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2), 104-114.
- Graefe, A. R., Thapa, B., Confer, J. J. ve Absher, J. D. (2000). Relationships between trip motivations and selected variables among Allegheny National Forest visitors. *Forest Service Proceeding*, 15, 107-112.
- Gencer, E. ve İlhan, E. L. (2012). Goal orientation and motivational climate in badminton athletes. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 1 (2), 24-33.

- Gömleksiz, M. N. ve Serhatlıoğlu, B. (2013). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173(173), 99-128.
- İnceoğlu, M. (1985). *Güdüleme yöntemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları: 4.
- Kement, Ü. ve Güçer, E. (2015). Kamping yapan bireylerin çevre dostu rekreasyon davranışlarına ekolojik tutum ve rekreasyonel motivasyon değişkenlerinin etkisinin incelenmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research (JRTR)*, 2(3), 16-27.
- Keskin, M., Akova, O. ve Öz, M. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarının önündeki engellerin belirlenmesine yönelik bir çalışma. *Journal of Recreation and Tourism Research (JRTR)*, 2(4), 37-45.
- Kil, N., Holland, S. M. ve Stein, T. V. (2014). Structural relationships between environmental attitudes, recreation motivations, and environmentally responsible behaviors. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 7(8),16–25
- Koçel, T. (2011). *İşletme Yöneticiliđi*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım
- Kouthouris, C. (2009). An examination of the relationships between motivation, involvement and intention to continuing participation among recreational skiers. *International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism*, 4, 1-19.
- Li, F. (1999). The exercise motivation scale: its multifaceted structure and construct validity. *Journal of Applied Sport Psychology*, 11(1), 97-115.
- Manfredo, M. J., Driver, B. L. ve Brown, P. J. (1983). A test of concepts inherent in experience based setting management for outdoor recreation areas. *Journal of Leisure Research*, 15, 263-283.
- Manfredo, M. J., Driver, B. ve Tarrat, M. A. (1996). Measuring leisure motivation: A meta analysis of the recreation preference scales. *Journal of Leisure Research*, 28(3), 188-213.
- Markland, D. ve Tobin, V. (2004). A modification to the behavioural regulation in exercise questionnaire to include an assessment of amotivation. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 26(2), 191-196.
- Mills, A. S. (2001). Recreation experience preferences of hikers in a colombian national park. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 1(3-4), 161-168.
- Moreno, J. A., Cervelló, E. ve Cutre, D. G. (2010). The achievement goal and self-determination theories as predictors of dispositional flow in young athletes. *Anales de Psicología/Annals of Psychology*, 26(2), 390-399.
- Oliver, R. L. (1974). Expectancy theory predictions of salesmen's performance. *Journal of Marketing Research*, 243-253.
- Şeker, Ş. E. (2014a). Maslow'un ihtiyaçlar piramiti (Maslow hierarchy of needs), *YBS Ansiklopedi*, 1(1), 6 – 8.
- Şeker, Ş. E. (2014b). Beklenti Teorisi (Expectancy Theory). *YBS Ansiklopedi*, 1(3), 15-17.
- Schneider, I. E. ve Wynveen, C. (2015). Exploring outdoor recreation conflict's role in evolving constraints models. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 9, 37–43.
- Snepenger, D., King, J., Marshall, E. ve Uysal, M. (2006). Modeling Iso-Ahola's motivation theory in the tourism context. *Journal of Travel Research*, 45(2), 140-149.
- Solomon, M. R. (2009). *Consumer Behavior*. New Jersey: Prectice Hall.
- Raadik, J., Cottrell, S. P., Fredman, P., Ritter, P. ve Newman, P. (2010). Understanding recreational experience preferences: application at Fulufjället National Park, Sweden. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(3), 231-247.
- Roberts, G. C., Treasure, D. C. ve Balague, G. (1998). Achievement goals in sport: The development and validation of the Perception of Success Questionnaire. *Journal of Sports Sciences*, 16(4), 337-347.

- Rogers, H., Morris, T. ve Moore, M. (2008). A qualitative study of the achievement goals of recreational exercise participants. *The Qualitative Report*, 13(4), 706-734.
- Rosenthal, D. H., Waldman, D. A. ve Driver, B. L. (1982). Construct validity of instruments measuring recreationists' preferences. *Leisure Sciences*, 5(2), 89-108.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67.
- Suh, Y. I., Lim, C., Kwak, D. H. ve Pedersen, P. M. (2010). Examining the psychological factors associated with involvement in fantasy sports: An analysis of participants' motivations and constraints. *International Journal of Sport Management, Recreation and Tourism*, 5, 1-28.
- Taher, S. H. M., Jamal, S. A., Sumarjan, N. ve Aminudin, N. (2015). Examining the structural relations among hikers' assessment of pull-factors, satisfaction and revisit intentions: The case of mountain tourism in Malaysia. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 12, 82-88.
- Taylor, P. (Ed.) (2011). *George Torkildsen's Sport and Leisure Management*. New York: Routledge Press, https://books.google.com.tr/books?id=My4yHxyx1_IC&pg=PT92&lpg=PT92&dq=Torkildsen+need+motivation&source=bl&ots=QNKrVrRS7f&sig=8TIXZ3TCdtUvEGRP4Z0DTPUf3FU&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwj1mty_0uvMAhVLbxQKHerQAzMQ6AEIGjAA#v=onepage&q=Torkildsen%20need%20motivation&f=false, (Eriřim: 20.5.2016).
- Torkildsen, G. (2005). *Torkildsen's Sport and Leisure Management*. New York: Routledge Press, https://books.google.com.tr/books?id=rZV_AgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (Eriřim: 26.5.2016).
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Van Eerde, W. ve Thierry, H. (1996). Vroom's expectancy models and work-related criteria: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 81(5), 575.
- White, D. D. (2008). A structural model of leisure constraints negotiation in outdoor recreation. *Leisure Sciences*, 30(4), 342-359.